

Behandeling bij mensen met EVB+

Een overzicht van behandelvormen die ingezet kunnen worden bij mensen met een Ernstige Verstandelijke Beperking en Moeilijk verstaanbaar gedrag (EVB+)

Voorwoord

In het Kennisplatform EVB+ hebben verschillende organisaties binnen Nederland hun krachten gebundeld rondom het leven van en de zorg voor mensen met een Ernstige Verstandelijke Beperking en Moeilijk verstaanbaar gedrag (EVB+). Er zijn verschillende thema en werkgroepen actief. De Werkgroep Behandeling houdt zich bezig met de behandelingen die ingezet kunnen worden bij mensen met EVB+. De leden van de Werkgroep Behandeling bekleden binnen een VGZ-organisatie in Nederland de rol van gedragsdeskundige, coach of zijn ervaren begeleiders. Zij hebben hun kennis gebundeld om een overzichtelijk document op te stellen.

In dit document zijn behandel mogelijkheden beschreven die worden ingezet bij mensen met EVB+. De behandelingen zijn onderverdeeld in verschillende rubrieken. Op deze manier hebben we getracht een bruikbaar overzicht te maken van de beschikbare behandelingen voor mensen met EVB+.

Voor u ligt de eerste versie van dit document. De werkgroep neemt zich voor om dit document bij te houden en met regelmaat te actualiseren. Aanvullingen en reacties op de beschrijvingen worden op prijs gesteld. Wij wensen u veel gebruiksplezier.

Werkgroep Behandeling

Aafje Stevens-Schilderman	Dichterbij
Xenia Laurens	Iipse de Bruggen
Casper Kirpenstein	Koraal
Femke Berk	ORO
Nikki van Kan	Pergamijn
Linda Steinmann	Pluryn
Esther Verdoorn	Prisma
Marieke Leeftang	's Heeren Loo
Nienke Reitsma	Zozijn
Kim Knopers	Zozijn

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
Inhoudsopgave	2
Inleiding	3
Rubriek 1. Vaktherapie	5
Speltherapie.....	6
Muziektherapie.....	8
Beeldende Therapie.....	10
Psychomotorische Therapie (PMT).....	12
Rubriek 2. Systeemtherapie	14
Systeemtherapie.....	15
Rubriek 3. Psychologische therapieën	0
EMDR.....	1
Gedragstherapeutische Technieken.....	3
Integratieve Therapie voor Gehechtheid en Gedrag (ITTG).....	5
Narratieve Therapie.....	6
EAT.....	8
Rubriek 4. Paramedische therapieën	9
SI Therapie / SI Behandeling.....	10
Hydrotherapie.....	12
Fysio- en Bewegingstherapie.....	13
Haptonomie/ Haptotherapie.....	15
Logopedische Therapie.....	16
Zintuigverhalen.....	18
Rubriek 5. Overig	19
Shantala Speciale Zorg (SSZ).....	20
Paardentherapie.....	21
Hondentherapie.....	22
MiMakkus.....	23
Nawoord	24

Inleiding

In dit document wordt een overzicht gegeven van behandelingen die kunnen worden gebruikt voor en bij mensen met EVB+ (ontwikkelingsleeftijd tot 4 jaar). Voor de totstandkoming van dit overzicht is uitgegaan van de behandelingen die worden aangeboden binnen de organisaties, aangesloten bij het Kennisplatform EVB+. Dit overzicht is mogelijk niet volledig en de meeste behandelingen zijn niet wetenschappelijk getoetst op effectiviteit.

Definitie behandeling

We zijn uitgegaan van de definitie van behandeling zoals beschreven in het document: [Behandeling binnen de langdurige gehandicaptenzorg.pdf \(vgn.nl\)](#) uit 2022. “Van behandeling is sprake als verbeterdoelen zijn geformuleerd die op een gestructureerde en programmatische manier worden nagestreefd, en waarvoor specifieke deskundigheid is vereist. De behandeling kan op herstel gericht zijn, maar ook gericht op voorkomen van verergering, waaronder het leren omgaan met (de gevolgen van) een aandoening.” (ZIN, 2022)

Behandeling in de langdurige gehandicaptenzorg wordt geboden door behandelaren met specialistische en specifieke kennis van de doelgroep. Behandeling vraagt om intensieve samenwerking met verschillende disciplines en om het betrekken van de context waaronder de begeleiding, het netwerk van de cliënt en de fysieke omgeving. (ZIN, 2022)

Behandeling in de praktijk voor mensen met EVB+

Een behandeling kan individueel of in een groep gegeven worden. In dit overzicht richten we ons op behandeling die gericht is op het individu. De behandeling wordt vaak uitgevoerd in de dagelijkse praktijk van de persoon, om te zorgen dat de behandeling aansluit bij het dagelijks leven en dat ouders of begeleiders de behandeling kunnen ondersteunen of versterken. In een latere fase kunnen specifieke onderdelen van de behandeling worden overgedragen aan ouders of begeleiders. Dat geldt bijvoorbeeld voor het BeRespel, ITTG, Gedragstherapeutische technieken en PMT.

Beschrijving in dit overzicht

De behandelingen in dit overzicht zijn onderverdeeld in de volgende rubrieken:

1. **Vaktherapie:** In deze rubriek zijn behandelingen beschreven die worden gegeven door vaktherapeuten (speltherapeut, muziektherapeut, beeldend therapeut, PMT-therapeut).
2. **Systeemtherapie:** In deze rubriek wordt de behandeling beschreven die gericht zijn op het systeem rondom de cliënt.
3. **Psychologische therapieën:** In deze rubriek worden behandelingen beschreven die worden gegeven door gedragskundigen (psychologen, of orthopedagogen)
4. **Paramedische therapieën:** In deze rubriek worden behandelingen beschreven die worden gegeven door paramedici (fysiotherapeut, ergotherapeut, logopedist).
5. **Overig:** In deze rubriek worden behandelingen beschreven die worden gegeven door therapeuten die specifiek zijn opgeleid voor die behandeling.

Per behandeling wordt een korte omschrijving gegeven. Waar nodig wordt beschreven hoe de behandeling ingezet kan worden bij mensen met EVB+. Daarnaast wordt verwezen naar actuele bronnen en websites om meer informatie over de behandeling te vinden. We hebben gezocht naar wetenschappelijke onderbouwing. Hiervoor zijn met name de volgende websites en databanken geraadpleegd: Kennisplein Gehandicaptensector, Databank erkende interventies Vilans, Databank Effectieve jeugdinterventies Nederlands Jeugdinstituut (NJI), Kenniscentrum kinder- en jeugdpsychiatrie (KJP) en Databank Vaktherapie. We hebben de gebruikte terminologie van deze websites overgenomen.

Inzet behandeling voor mensen met EVB+

De behandelingen in dit overzicht kunnen worden ingezet voor en bij mensen met EVB+ (ontwikkelingsleeftijd tot 4 jaar) van alle leeftijden. Tenzij anders vermeld. De behandeling kan worden aangepast aan de specifieke behoeften van de cliënt. Voor alle behandelingen geldt dat het belangrijk is steeds te kijken of de hulpvraag van de cliënt aansluit bij de behandelmogelijkheden van therapie en om voortdurend af te stemmen op de cliënt. Over het algemeen gelden de volgende contra-indicaties: geen bereidheid of motivatie (van gezinsleden) om in therapie te gaan; en ernstige psychiatrische problematiek.

Intermediërende therapieën

We hebben een aantal behandelvormen niet in dit stuk opgenomen. Naar onze ervaring, worden deze voorbeelden op dit moment vooral ingezet als intermediërende therapieën. Het gaat dan om Gentle Teaching, Laccs, Argos en Floorplay. Deze methodieken worden beschreven in het overzicht methodieken voor mensen met EVB+. (Zie link).

Rubriek 1. Vaktherapie

Onder deze rubriek zijn behandelingen beschreven die gegeven worden door verschillende vaktherapeuten (speltherapeut, muziektherapeut, beeldend therapeut, PMT-therapeut).

De volgende behandelingen zijn beschreven:

- Speltherapie
 - BeReSpel
 - Theraplay
- Muziektherapie
 - PGMP
 - BiM
- Beeldende therapie
 - Van binnen naar buiten kijken
- Psychomotorische therapie (PMT)
 - Sherborne
 - Sherborne samenspel
 - Oki-B

Speltherapie

Doel

Speltherapie heeft als doel de ontwikkeling te stimuleren, emotionele blokkades te verminderen of op te heffen, het zelfvertrouwen te vergroten, betekenisvolle relaties aan te gaan, inzicht te krijgen in moeilijke situaties en deze te verwerken. De therapie is uiteindelijk gericht op persoonlijke groei en emotioneel welzijn.

Korte beschrijving

De therapeut gebruikt spel om de persoon te begrijpen en te helpen. Met spel kan iemand laten zien wat hij of zij niet (goed) kan vertellen. Via spel kunnen gevoelens worden geuit en verwerkt. In de therapieruimte is een ruime keuze aan speelgoed en materialen beschikbaar, zoals verkleedkleden, een zand- en watertafel, poppen, dieren, ballen, voertuigen, teken- en knutselmateriaal en bouwmaterialen.

In de eerste periode van de therapie richt de therapeut zich op het opbouwen van een vertrouwensrelatie met de persoon. De therapeut sluit aan bij het spel, benoemt wat er in het spel gebeurt en speelt mee. Zo kan de therapeut begrijpen wat de persoon wil vertellen en helpen bij het uiten en verwerken van problemen. Hierdoor kan de persoon zich hechten en zich emotioneel gezond ontwikkelen.

Toepassing bij mensen met EVB+

- **BeReSpel**

Het BeReSpel (BewegingsRelatieSpel) is een ervaringsgerichte vorm van speltherapie die minder gericht is op symbolisch spel. BeReSpel is gebaseerd op Sherborne Bewegingspedagogiek. Elementen uit BeReSpel kunnen worden opgenomen in de dagelijkse verzorgings- en contactmomenten.

- **Theraplay**

Theraplay is gericht op het versterken van de relatie tussen ouder en kind door middel van speelse en grappige spelletjes, ontwikkelingsgerichte activiteiten en verzorgende activiteiten. Ouders leren hierdoor meer over het emotionele functioneren van hun kind en krijgen praktische handvatten om zich beter af te stemmen op hun kind, door te kijken en vooral ook te doen. Theraplay richt zich op vier essentiële kenmerken binnen de ouder-kind relatie: structuur, betrokkenheid, verzorging en uitdaging. Als er geen ouder aanwezig is, zoals in een instelling, kan Theraplay worden ingezet om een dergelijke relatie te vormen met een van de stafleden en om een afgestemde, verzorgende atmosfeer te creëren.

Inzetten bij

(Psychische) problemen of (ingrijpende) gebeurtenissen die de ontwikkeling of het functioneren van de persoon belemmeren.

Meer informatie

- [Speltherapie | vaktherapie.nl](#)
- [Speltherapie | Cello](#)
- [BewegingsRelatieSpel stimuleert ervaringsgerichte ontwikkeling | Vakblad Vroeg](#)
- [Theraplay | Kenniscentrum KJP](#)

Onderbouwing

- **Algemeen**

Goed beschreven & Goed onderbouwd & Effectief volgens eerste aanwijzingen (Databank Vaktherapie & Kenniscentrum KJP)

- **Voor mensen met EVB+**

Specifiek onderzoek bij mensen met een (ernstige) verstandelijke beperking is niet bekend.

Muziektherapie

Doel

Muziektherapie heeft als doel de emotionele, gedragsmatige, sociale, cognitieve, neurologische, fysiologische, motorische en/of spraak-taal ontwikkeling te versterken.

Korte beschrijving

In muziektherapie worden muzikale interventies gebruikt om individuele doelen van cliënten procesmatig te verwezenlijken. De muziektherapeut maakt gebruik van verschillende muziektherapeutische methodieken, methoden en technieken, zoals (samen) improviseren, luisteren naar muziek, muziek maken, componeren, spelen, zingen, of bewegen op muziek en reflectie op het muzikale handelen in relatie tot de hulpvraag. Muziektherapie kan helpen bij mensen die moeite hebben zich verbaal uit te drukken of voor mensen die juist wel goed kunnen praten, maar moeite hebben om tot verandering te komen via woorden.

Toepassing bij mensen met EVB+

De nadruk ligt op naar muziek luisteren, muziek maken, zingen, bewegen op muziek.

- **Persoons Gerichte Muziek Productie (PGMP)**

PGMP is een muziekstuk dat is gemaakt voor en met een persoon met een ernstig verstandelijke beperking. Het bevat geluiden en muzikale elementen waar de persoon goed op reageert, zoals hun stem, de stem van familieleden of geluiden die ze leuk vinden.

- **'Beleven in Muziek' (BiM)**

BiM is een methode met instrumentale muziek, speciaal ontwikkeld voor mensen met ernstige verstandelijke beperkingen en/ of ASS. BiM omvat meer dan 30 verschillende lichaamsgerichte activiteiten, beschreven in activiteitenkalenders. In de methode gaat het om het horen en het voelen van de muziek.

Inzetten bij

Problemen op gebied van emotionele ontwikkeling, gedrag, sociaal of cognitief functioneren. Of bij neurologische, fysiologische, motorische of spraak/taal problemen.

Meer informatie

- [Home - NVvMT](#)
- [Muziektherapie | vaktherapie.nl](https://www.vaktherapie.nl)
- [Muziekboek. Praktische werkboek voor muziek in de zorg | Philadelphia](#)
- [BiM-werkwijze.nl](https://www.biM-werkwijze.nl)

Onderbouwing

- **Algemeen**

Goed onderbouwd & Effectief volgens goede aanwijzingen & Research Based (BiM) (Databank Vaktherapie & Databank Effectieve jeugdinterventies NJI & Kennisplein Gehandicaptensector)

- **Voor mensen met EVB+**

Momenteel wordt onderzoek gedaan naar een interventie voor mensen met EVB+ (Samen veerkrachtig: leren bewegen in muziek – AWVB)

Beeldende Therapie

Doel

Beeldende therapie heeft als doel emotionele, sociale, cognitieve en psychische problemen aan te pakken. Bijvoorbeeld door het zelfvertrouwen te vergroten, een positiever zelfbeeld te bevorderen, emoties te reguleren, inzicht te krijgen in persoonlijke thema's, ervaringen te verwerken en de draagkracht en flexibiliteit te verbeteren.

Korte beschrijving

Bij creatieve therapie, ook wel beeldende therapie genoemd, krijgt de cliënt de kans om iets te creëren en te ervaren zonder dat hier woorden aan te pas komen. De cliënt gebruikt beeldende materialen, zoals verf, klei, papier en hout, om zichzelf te uiten en emoties te uiten.

De therapie richt zich op drie gebieden: denken, voelen en handelen/willen. Door middel van gerichte oefeningen en technieken worden deze gebieden gestimuleerd. Beeldende therapie activeert de (impliciete) ervaringen die in het lichaam zijn opgeslagen en maakt het mogelijk deze ervaringen op een gezonde manier te verwerken. De therapeut helpt de cliënt hierbij door aandacht te geven, te herkennen en erkennen en samen te werken aan het vinden van woorden bij ervaringen.

Beeldende therapie helpt ook bij het reguleren van aandacht, spanning en emoties. Door creatief te werken, krijgt de cliënt inzicht in zijn/haar problematiek en kan het dagelijks leven veranderen. Het is een veilige en minder spannende manier van therapie, omdat er materialen tussen de cliënt en de therapeut staan. Door creativiteit en speelsheid kunnen cliënten werken aan hun hulpvraag.

Toepassing bij mensen met EVB+

Door de inzet van specifieke materialen en werkvormen stemt de therapeut de therapie af op het belevingsniveau van de cliënt.

Inzetten bij

Gedragsproblemen, emotieregulatie en/of agressieproblemen, angstproblemen, depressieve klachten, geringe weerbaarheid, sociale vaardigheidstekorten en gehechtheidsproblematiek. De therapie kan ook ingezet worden als aanvulling op andere therapieën of om inzicht te krijgen in de belevingswereld van de cliënt.

Meer informatie

- [Beeldende therapie | vaktherapie.nl](#)
- [Beeldende therapie | Koraal](#)

Onderbouwing

- **Algemeen**

Goed onderbouwd & Effectief volgens goede aanwijzingen (Databank Vaktherapie & Databank Effectieve jeugdinterventies NJI)

- **Voor mensen met EVB+**

Specifiek onderzoek bij mensen met een (ernstige) verstandelijke beperking is niet bekend.

Psychomotorische Therapie (PMT)

Doel

Het doel van Psychomotorische Therapie (PMT) is een gedragsverandering bevorderen en psychische problemen verminderen of oplossen, om zo de positieve ontwikkeling van de cliënt te stimuleren.

Korte beschrijving

PMT richt zich op de beleving van het eigen lichaam en het bewegingsgedrag ten opzichte van zijn omgeving. Cliënten ontdekken en ontwikkelen zich door te doen en te ervaren, door soms letterlijk in beweging te komen. Door middel van lichaamservaring en beweging wordt het gedrag van de cliënt onderzocht en worden er (nieuwe) ervaringen opgedaan op het gebied van voelen, denken en willen. Ook kan worden geëxperimenteerd met nieuw gedrag (handelen). De focus ligt op het veranderen van de manier waarop de cliënt zichzelf ervaart en omgaat met de wereld om hem heen. In eerste instantie kijkt de therapeut naar de sterke kanten van de cliënt. Van daaruit wordt er toegewerkt naar bewustwording, mentaliseren of verbaliseren van de interne belevingswereld.

Er wordt gebruik gemaakt van verschillende activiteiten, zoals ademhalingsoefeningen, ontspanningsoefeningen, ervaren van zintuigen en bewegingsactiviteiten.

Toepassing bij mensen met EVB+

PMT voor mensen met een EVB wordt vaak uitgevoerd in de dagelijkse praktijk van de persoon, om te zorgen dat de behandeling aansluit bij het dagelijks leven. Kennis over non-verbaal contact en geschikte interventies kan worden overgedragen aan ouders en begeleiders.

- **Sherborne**

Sherborne is een specifieke toepassing van PMT. Bij mensen met een EVB ligt de nadruk op bewustwording van hun lichaamsdelen door bekloppen en wrijven, en aandacht voor samenhang van het lichaam. En op aandacht schenken aan zowel zichzelf als aan anderen. Ritme, vaste structuur, herkenning en regelmaat zijn belangrijk. Daarnaast traag bewegen en slechts kleine onderdelen wijzigen.

Bij mensen met een diepe verstandelijke beperking ligt de nadruk op voeling krijgen met hun eigen lichaam door middel van aanraking en bewustwording van de romp. Soms in combinatie met basale stimulatie: basisveiligheid bieden door aanraking en lichamelijke nabijheid, lichaamstaal en lichaamscontact.

- **Sherborne Samenspel**

Sherborne Samenspel richt zich op het vergroten van het zelfvertrouwen door de focus te leggen op het lichaamsbewustzijn en ruimtebewustzijn. Door bewegings- en relatiespelen, door het zich goed voelen in het eigen lichaam en de mogelijkheden ervan kennen, groeit het zelfvertrouwen en het vertrouwen in anderen. Sherborne Samenspel is gestoeld op diverse theoretische kaders, waar onder Bewegingspedagogiek, Hechtingstheorie, Video Home Training en Neurobiologie.

- **Oki-B**

Ouder Kind-Interactie Bewegingspel (OKI-B) is een specifieke toepassing voor mensen met EVB. Het doel is het vergroten van de sensitiviteit en responsiviteit van de ouder(s)/verzorger(s). Door het hechtingsproces te versterken, leert de client vertrouwen te hebben en kan hij/ zij zich verder ontwikkelen. Er wordt gewerkt met werkvormen uit de Sherborne Bewegingspedagogiek en samenwerkingsvormen uit de psychomotorische therapie.

Inzetten bij

Angst- en stemmingsklachten, rouwverwerking, emotieregulatie, traumatische ervaringen, hechtingsproblematiek en beperkte weerbaarheid in contact met anderen. Sherborne (Samenspel) en Oki-B kan worden ingezet bij vraagstukken rondom persoonlijkheid, identiteit en relatie.

Meer informatie

- [Psychomotorische therapie | vaktherapie.nl](#)
- Nederlandse Vereniging voor Psychomotorische Therapie (www.nvpmt.nl).
- [Sherborne Nederland](#)
- [SherborneSamenspel | Kennisplein Gehandicaptensector](#)
- [OKI-B | CoreMovement](#)
- [PMT | Ipse de bruggen](#)

Onderbouwing

- **Algemeen**

Goed onderbouwd (PMT) & Research based (Sherborne samenspel) (Databank Effectieve jeugdinterventies NJI & Kennisplein Gehandicaptensector)

- **Voor mensen met EVB+**

Specifiek onderzoek bij mensen met een (ernstige) verstandelijke beperking is niet bekend.

Rubriek 2. Systeemtherapie

Onder deze rubriek zijn behandelingen beschreven die zich richten op het systeem rondom de cliënt.

De volgende behandelingen zijn beschreven:

- Systeemtherapie

Systeemtherapie

Doel

Het doel van Systeemtherapie is het versterken van onderlinge relaties en samen zoeken naar oplossingen. Door het verduidelijken van de gezinspatronen, betekenisgeven en verbeteren van de onderlinge relaties en communicatie en samen zoeken naar oplossingen.

Korte beschrijving

Systeemtherapie gaat ervanuit dat problemen of (psychische) klachten nooit op zichzelf staat, maar worden beïnvloed door leefsituaties en relaties. En dat de problemen effect hebben op alle gezinsleden. Daarom is er bij deze therapie aandacht voor het hele gezin/familie/systeem.

In het begin wordt informatie verzameld over zowel de aangemelde klacht als over de interacties binnen het systeem. Deelnemers worden zich bewust van onderlinge reacties op elkaar en begrijpen welke invloed zij op de anderen hebben. In het vervolg kan de nadruk liggen op het veranderen van de omgang met elkaar of op het veranderen van de manier waarop tegen het probleem wordt aangekeken.

De therapeut heeft oog voor de veerkracht van een systeem en stimuleert het zoeken naar eigen oplossingen. Samen met de cliënten wordt gezocht naar waar hun klachten of problemen mee te maken hebben en wie er bij de therapie betrokken kan worden om bij te dragen aan veranderingen. Bij deze therapie staat niet het zoeken naar oorzaken centraal, maar het zoeken naar mogelijkheden en oplossingen.

Toepassing bij mensen met EVB+

Om in gesprek te gaan is enig reflectievermogen noodzakelijk. Wanneer de ouders en/of brussen van iemand met EVB+ een hulpvraag hebben, kan er gestart worden met de therapie.

Inzetten bij

Gezinnen waarbij wordt vermoed dat de problemen van de client verweven zijn met het systeem. Thema's in systeemtherapie kunnen betrekking hebben op betere omgang met elkaar, faseovergangen, verwerken van ingrijpende gebeurtenissen, omgaan met gezinsleden met speciale behoeften, en omgaan met externe stress.

Meer informatie

- [Systeem- of familietherapie | 's Heeren Loo](#)
- [Systeemtherapie \(nvr.nl\)](#)
- [Systeemtherapie \(Lorentzhuys\)](#)
- [Systeemtherapie, de wetenschappelijke stand van zaken | nvr.nl](#)

Onderbouwing

- **Algemeen**

Effectief volgens eerste/ goede aanwijzingen (Databank Effectieve jeugdinterventies NJI)

- **Voor mensen met EVB+**

Specifiek onderzoek rondom mensen met een (ernstige) verstandelijke beperking is niet bekend.

Rubriek 3. Psychologische therapieën

Onder deze rubriek zijn behandelingen beschreven die worden gegeven door gedragskundigen (psychologen, of orthopedagogen).

De volgende behandelingen zijn beschreven:

- EMDR
- Gedragstherapeutische technieken
 - ABC-methode
 - IBIS-training
 - ABA-methode
- ITTG
- Narratieve therapie
 - Floreren
- EAT

EMDR

Doel

Het doel van EMDR is het verminderen van Posttraumatische Stresstoornis (PTSS).

Korte beschrijving

EMDR (Eye Movement Desensitization and Reprocessing) is een therapie voor mensen die last blijven houden van de gevolgen van schokkende ervaringen. Vaak gaat het om herinneringen aan de traumatische/ schokkende gebeurtenis die zich blijven opdringen, waaronder angstwekkende beelden (herbelevingen, flashbacks) en nachtmerries. Andere klachten die vaak voorkomen zijn schrik- en vermijdingsreacties.

Door het actief ophalen van herinneringen, terwijl de client afleidende stimuli krijgt aangeboden (visueel, auditief of tactiel), raakt het werkgeheugen overbelast. Daardoor neemt de heftige emotie bij de herinnering af.

De duur van de behandeling verschilt en hangt af van de ernst van het trauma en het ontwikkelingsniveau de client.

Toepassing bij mensen met EVB+

Bij mensen met een ernstige verstandelijke beperking kan EMDR worden toegepast middels van "storytelling", waarbij een verhaal wordt verteld over de traumatische gebeurtenis, vergelijkbaar met de aanpak bij EMDR voor het jonge kind. De aanwezigheid van een ouder of verzorger, die het verhaal vertelt, draagt bij aan goede afstemming in taalgebruik en herkennen van signalen. De therapeut kan gebruik maken van oogbewegingen, tappen op de benen of spel materiaal met geluid, als prikkels voor afleiding.

Er loopt momenteel een onderzoek rondom het inzetten van EMDR bij mensen met een ernstige verstandelijke beperking bij Amerpoort ([zie website](#)).

Inzetten bij

Behandeling van trauma.

Meer informatie

- <https://www.emdr.nl/>
- [EMDR bij mensen met een verstandelijke beperking | Lore](#)
- Hoogstad, A., Mevissen, L., & Didden, R. (2024). EMDR in three adults with severe intellectual disability and posttraumatic stress disorder: a multiple-baseline evaluation. *Journal of EMDR practice and research*, volume 18(1), 18-32. DOI: 10.1891/EMDR-2023-0042

Onderbouwing

- **Algemeen**

Effectief volgens eerste aanwijzingen (Databank Effectieve jeugdinterventies NJI)

- **Voor mensen met EVB+**

De behandeling van mensen met een EVB wordt momenteel wetenschappelijk onderzocht

Gedragstherapeutische Technieken

Doel

Veranderen van dysfunctioneel gedrag.

Korte beschrijving

Cognitieve gedragstherapie (CGT) combineert elementen uit gedragstherapie en cognitieve psychologie combineert. Het uitgangspunt van CGT is dat irrationele gedachten leiden tot dysfunctioneel gedrag, zoals vermijding of agressie. CGT richt zich op het veranderen van deze gedachten om het gedrag te verbeteren.

De basis van CGT wordt gevormd door het cognitieve model. In dit model wordt beschreven hoe gedachten over een situatie tot gedrag en gevoelens leiden. Dit wordt schematisch weergegeven in een ABC-schema, ook wel G-schema:

- A. Gebeurtenis: hiermee wordt de objectieve gebeurtenis bedoeld, beschreven alsof je door een camera kijkt
- B. Gedachten: hiermee worden de specifieke gedachten bedoeld die je hebt bij de bij A genoemde gebeurtenis
- C. Gevoel/Gedrag: welk gevoel of gedrag is het gevolg van deze gedachten?

Een andere theorie is dat CGT zich richt op het activeren van stimuli in het cognitieve netwerk van de cliënt die niet compatibel zijn met irrationele cognities en schema's.

Toepassing bij mensen met EVB+

- **IBIS**

Het inzetten van gedragstherapeutische technieken door begeleiders. ([IBIS-project](#))

- **ABA-methode**

De ABA-methode is een vroegtijdige en intensieve gedragstherapie, gebaseerd op 1 op 1 begeleiding. En bestaat uit het aanleren van vaardigheden in kleine haalbare stapjes door een juiste omgeving te creëren en de juiste hulp te bieden.

Inzetten bij

Dysfunctioneel gedrag, zoals vermijding of agressie.

Meer informatie

- www.richtlijnenjeugdhulp.nl
- [Cognitieve gedragstherapie | 's Heeren Loo](#)
- [ABA | aba-psychologen](#)

Onderbouwing

- **Algemeen**

Goed onderbouwd tot Effectief volgens goede aanwijzingen

(Databank Effectieve jeugdinterventies NJI & Kenniscentrum KJP & Databank erkende interventies Vilans (ABC-methodiek))

- **Voor mensen met EVB+**

Effectief volgens eerste aanwijzingen (IBIS-project AW VBG)

Integratieve Therapie voor Gehechtheid en Gedrag (ITTG)

Doel

Het doel van ITTG is het verminderen van gedragsproblemen en het opnieuw opbouwen van een gehechtheidsrelatie.

Korte beschrijving

Integratieve Therapie voor Gehechtheid en Gedrag is een psychotherapeutische behandeling die bestaat uit drie fasen. De eerste fase van de behandeling is gericht op het opbouwen van een gehechtheidsrelatie en is opgebouwd uit drie subfasen: bonding/contact maken, symbiose en stimulatie tot individuatie. De tweede fase is een gedragstherapie en de derde fase bestaat uit generalisatie en afronding waarbij ouders en begeleiders worden betrokken. De behandeling wordt uitgevoerd in de dagelijkse leefomgeving van de cliënt.

Toepassing bij mensen met EVB+

De handeling is specifiek ontworpen rondom mensen met een (ernstige) verstandelijke beperking.

Inzetten bij

Hechtingsproblematiek.

Meer informatie

- [ITTG | NJI](#)

Onderbouwing

- **Algemeen**

Goed onderbouwd (Databank Effectieve jeugdinterventies NJI)

- **Voor mensen met EVB+**

Eerste aanwijzingen voor effectiviteit.

Narratieve Therapie

Doel

Het doel van narratieve therapie is het verminderen van depressieve- of trauma-gerelateerde klachten en een toename van welbevinden. Subdoelen zijn een toename van levenstevredenheid, controle en doelen in het leven.

Korte beschrijving

Mensen met een verstandelijke beperking of zwakbegaafdheid die kampen met depressie of trauma hebben vaak pijnlijke verhalen die weinig aandacht besteden aan hun sterke punten. Dit heeft negatieve gevolgen voor hun gemoedstoestand, identiteit en zelfbeeld, en draagt bij aan het in stand houden van hun klachten. De interventie richt zich op zowel het behandelen van de klachten als het bevorderen van het welbevinden door het integreren van levensgebeurtenissen in hun levensverhaal.

Het proces omvat reflectie op het eigen leven, waarbij de persoonlijke verhalen uit de narratieve therapie worden ontrafeld en opnieuw opgebouwd, evenals het herinneren, evalueren, herwaarderen en integreren van verhalen uit het verleden met behulp van life-review therapie. De evaluatie begint in de kindertijd, gaat door het verleden en heden, en eindigt met de toekomst. Er wordt aandacht besteed aan zowel pijnlijke als fijne herinneringen. Het erkennen en bevestigen van beide verhaallijnen heeft invloed op de geestelijke gezondheid, het welbevinden en de identiteit. De interventie kan zowel in groepsverband als individueel worden gegeven.

Toepassing bij mensen met EVB+

- **Floreren**

In 'Floreren' is een uitwerking van narratieve therapie beschreven voor mensen met een ernstige verstandelijke beperking. Samenwerking met familieleden, verzorgers of begeleiders die nauw betrokken zijn bij het leven van de persoon met een ernstige verstandelijke beperking is essentieel. Zij kunnen waardevolle informatie en inzichten bieden over het levensverhaal en de ervaringen van de persoon.

Inzetten bij

Trauma, angst en stemmingsklachten, persoonlijkheid- en identiteitsvragen.

Meer informatie

- [Floreren – Jannie Beernink \(2015\)](#)
- [Wie ben ik? \(Beernink, 2017\)](#)
- [Narratieve therapie in de praktijk \(White, 2008\)](#)

Onderbouwing

- **Algemeen**

Eerste aanwijzingen voor effectiviteit (Wie ben ik?) (Databank erkende interventies Vilans)

- **Voor mensen met EVB+**

Effectief volgens eerste aanwijzingen

EAT

Rondom de inzet van EAT worden zowel op landelijk niveau als binnen het Kennisplatform EVB+ ethische discussies gevoerd. Omdat deze methodiek in de praktijk in zeer uitzonderlijke gevallen (nog) wel wordt toegepast, is deze voor de volledigheid wel opgenomen in het document.

Doel

Het doel van EAT is het verminderen van extreem zelfverwondend gedrag.

Korte beschrijving

EAT (Electro Aversie Therapie) is een gedragsmodificerende interventie die voornamelijk wordt toegepast bij mensen met een ernstige verstandelijke handicap en extreem ernstig zelfverwondend gedrag. De interventie omvat het toedienen van een milde elektrische schok direct na zelfverwondend gedrag, waardoor de persoon leert dat het staken van het gedrag de negatieve prikkel kan vermijden. EAT is gebaseerd op operante en klassieke conditionering en kan helpen bij het aanleren van alternatief gedrag. Het wordt beschouwd als een laatste redmiddel en is alleen bedoeld voor zeer ernstige gevallen van zelfverwondend gedrag, levensbedreigend braken en zeer agressief gedrag.

Om de EAT-methodiek in te zetten zijn de volgende voorwaarden van toepassing: 1) het probleemgedrag moet een direct gevaar opleveren voor de gezondheid van de persoon zelf en/of anderen; 2) andere behandelmogelijkheden moeten zijn overwogen en geen resultaat hebben opgeleverd; 3) bepaalde behandelmethoden zijn niet geschikt en er is geen andere manier om het ernstige gedragsprobleem te verminderen of te stoppen.

Toepassing bij mensen met EVB+

Deze interventie wordt voornamelijk toegepast bij mensen met een ernstige verstandelijke handicap en extreem ernstig zelfverwondend gedrag.

Inzetten bij

Zeer ernstig zelf verwondend gedrag.

Meer informatie

- [Zelfverwonding \(Hendrikse e.a., 2017\)](#) (pagina 166-172)
- Duker, P.C.C. & Didden, R. (1998). Behandelingsstrategieën voor Zelfverwondend gedrag.

Onderbouwing

Vanwege het controversiële karakter van deze behandeling is er geen wetenschappelijk onderzoek bekend.

Rubriek 4. Paramedische therapieën

Onder deze rubriek zijn behandelingen beschreven die worden gegeven door paramedici (fysiotherapeut, ergotherapeut, logopedist).

De volgende behandelingen zijn beschreven:

- SI therapie / SI behandeling
- Hydrotherapie
- Fysio- en bewegingstherapie
 - Adem- en ontspanningstherapie
 - Sherborne
 - Behandeling in het water
- Haptonomie/ Haptotherapie
 - CAIS
 - COCP
- Logopedische therapie
- Zintuigverhalen

SI Therapie / SI Behandeling

Doel

SI therapie richt zich op het beïnvloeden van het zenuwstelsel door middel van gedoseerde zintuiglijke prikkelingen die het lichaam stimuleren, waardoor dagelijkse prikkels beter verwerkt kunnen worden. Hiermee wordt geprobeerd het interoceptief bewustzijn van cliënten te vergroten.

Korte beschrijving

Sensorische integratie (SI) verwijst naar het verwerken van prikkels via verschillende zintuigen. SI-therapie is een behandelmethode die gericht is op het verwerken van deze zintuiglijke prikkels. Binnen de SI worden er 8 zintuiggebieden gebruikt: smaak, geur, gehoor, zicht, tast, proprioceptie (lichaamsbewustzijn), vestibulair (evenwicht) en interoceptie. De manier waarop prikkels worden verwerkt en geregistreerd, verschilt per persoon.

De zintuigen werken de hele dag samen om ervoor te zorgen dat we goed reageren op onze omgeving. Ze geven ons in feite informatie over de wereld om ons heen. Ze laten ons weten dat we bij een groen stoplicht moeten doorrijden en ze vertellen ons dat we naar het toilet moeten als onze blaas vol is. Hoewel ze afzonderlijk van elkaar bestaan, moeten ze als een geheel functioneren. Als dit niet gebeurt, kan er sprake zijn van een probleem in de sensorische informatieverwerking, wat van invloed kan zijn op ons gedrag. Anderen kunnen dit gedrag misschien als vreemd of onaangepast ervaren, maar in werkelijkheid ervaart de persoon informatie over de wereld op een andere manier.

Toepassing bij mensen met EVB+

SI onderzoek wordt gedaan door een SI therapeut door het bekijken van beeldmateriaal, observaties en het afnemen van vragenlijsten met begeleiders en/ of verwanten. Vervolgens zullen de adviezen worden uitgevoerd door begeleiders/verwanten.

Inzetten bij

(Vermoedelijk) verstoorde prikkelverwerking of prikkelverwerkingsstoornissen zoals ASS, motorische problemen, moeilijk verstaanbaar gedrag.

Meer informatie

- <https://www.nssi.nl>
- [SI-therapie | Prisma](#)

Onderbouwing

- **Algemeen**

Practice based (Sensodate.nl)

- **Voor mensen met EVB+**

Specifiek onderzoek bij mensen met een (ernstige) verstandelijke beperking is niet bekend.

Hydrotherapie

Doel

Hydrotherapie kan verschillende doelen hebben waaronder het opbouwen van conditie maar ook het trainen/vergroten van mobiliteit, kracht en stabiliteit zonder overbelasting van spieren en gewrichten. Waardoor de cliënt in het dagelijkse leven zo zelfstandig als mogelijk kan functioneren.

Korte beschrijving

Hydrotherapie wordt ingezet bij mensen die belemmerd worden door pijn tijdens het bewegen. Hydrotherapie betreft een vorm van oefentherapie in water met een temperatuur van 31 tot 34 graden. De temperatuur van het water zorgt voor rust en kalmeert de spieren. Tevens verwijdt het warme water de bloedvaten, waardoor beschadigd weefsel eerder kan herstellen. Hydrotherapie is geschikt voor mensen die problemen ervaren bij het bewegen. De problemen met bewegen kunnen bijvoorbeeld veroorzaakt worden door reumatische klachten, artrose, longaandoeningen of orthopedische klachten. Maar de therapie kan ook worden ingezet bij mensen met een aandoening aan het zenuwstelsel.

Toepassing bij mensen met EVB+

Bepaalde locaties zijn gespecialiseerd in hydrotherapie voor mensen met een EVB. De hydrotherapie wordt meestal toegepast bij mensen met een verstandelijke beperking die klachten hebben waardoor bewegen buiten het water moeilijk of niet mogelijk is.

Inzetten bij

Fysieke problemen, pijn, spier-of gewrichtsproblemen.

Meer informatie

- [Hydrotherapie | Cordaan](#)

Onderbouwing

- **Algemeen**

Wetenschappelijk onderbouwd voor diverse klachten en aandoeningen (KNGF)

- **Voor mensen met EVB+**

Specifiek onderzoek bij mensen met een (ernstige) verstandelijke beperking is niet bekend.

Fysio- en Bewegingstherapie

Doel

Bewegen en daardoor verminderen van gedragsproblemen.

Korte beschrijving

Uit diverse onderzoeken is inmiddels gebleken dat bewegen voor mensen met een verstandelijke beperking (in welke mate dan ook) een positief effect heeft. Op het gebied van gedragsproblemen is dit effect nog groter. Er wordt minder probleemgedrag gezien en minder medicatie gebruikt.

Bewegen heeft een ontspannende en regulerende werking. Daarnaast is bewegen erg leuk en wordt je er sterker en fitter van. Het is ook algemeen bekend dat cliënten die in een instelling wonen minder bewegen, en daarvoor meer afhankelijk zijn van hun begeleider.

Belangrijk is om het niet te moeilijk te maken, een wandeling of een stuk fietsen kan al een groot effect hebben. Daarnaast is een potje voetballen in de tuin of even op de schommel ook beweging, en heeft een positief effect. Kijk hierbij altijd naar wat de client leuk vindt, maar ook wat je zelf leuk vindt. Houd je niet van fietsen, neem de client dan mee een stukje te wandelen.

Toepassing bij mensen met EVB+

- **Adem- en Ontspanningstherapie**

Bij stress en onnodige spanning, evenals bij lichamelijke klachten zonder duidelijke oorzaak.

Door proefbehandelingen, kun je kijken welke oefeningen effect hebben op de spanning en op de klachten. Bij positief effect van een bepaalde oefening, kun je die vervolgen. Voor deze aanpak moeten cliënten wel instructies kunnen volgen.

- **Sherborne**

Een ontspannen bewegingsvorm waarbij op maat diverse bewegingsvormen worden aangeboden, groepsgewijs, individueel of met begeleider en cliënt samen. De nadruk kan liggen op koestering, uitdagen tot initiatief, samenwerken en afstemmen, of het inzetten van eigen kracht. De Plezier en samenwerking zijn hierin belangrijk. (zie ook PMT)

- **Behandeling in het water**

Voor veel mensen met EVB+ kan bewegen in het water een duidelijke meerwaarde hebben. Door warm water kan er diepere ontspanning optreden waardoor bewegen makkelijk en comfortabeler is. Daarnaast kan de druk van het water een positief effect hebben op bewegen.

Inzetten bij

Pijn en vergroeiingen aan spieren en gewrichten, houdingsproblemen, risico op vallen, motorische problemen zoals spasme, spierzwakte of slechte coördinatie, slechte conditie en/of overgewicht en terugkerende problemen met de luchtwegen.

Meer informatie

- [Fysiotherapeuten voor Verstandelijk Gehandicapten | NVFVB](#)
- [Fysiotherapie | Zozijn](#)

Onderbouwing

- **Algemeen**

Wetenschappelijk onderbouwd voor diverse klachten en aandoeningen (KNGF)

- **Voor mensen met EVB+**

Specifiek onderzoek bij mensen met een ernstige verstandelijke beperking is niet bekend.

Haptonomie/ Haptotherapie

Doel

Bewust maken van gevoelens, bevorderen van lichaams- en zelfbesef en daardoor beter omgaan et de klachten.

Korte beschrijving

Haptonomie houdt zich bezig met aanraken, voelen, direct lichamelijk contact, met de ontwikkeling van het menselijk gevoelsleven en de ontwikkeling van de tastzin, met houdingen, bewegingen en gebaren. Haptotherapie is een behandeling waarbij aanraking tussen de therapeut en de patiënt een belangrijke ingang van de begeleiding is. Via de aanraking kun je weer in contact komen met de gevoelens die in je lichaam opgeslagen zijn. Blokkades kunnen voelbaar worden. Het is een manier van begeleiden bij klachten die te maken hebben met de balans tussen voelen, denken en doen. De nadruk ligt op de beleving van je zelf in het hier-en-nu, en op wie je bent in het contact met anderen.

Toepassing bij mensen met EVB+

Bevorderen van lichaamsbesef, beleving in het hier en nu.

Inzetten bij

Emotionele of fysieke problemen: bijvoorbeeld spanning, onrust, pijn, angst, traumatische ervaringen, vragen over nabijheid, intimiteit en seksualiteit of lichamelijke spanning gerelateerde klachten.

Meer informatie

- [Haptonomie: wat is dat? | Alle Haptonomen.nl](#)
- [Haptotherapeut voor mensen met een beperking | Sherpa](#)

Onderbouwing

- **Algemeen**

Geen onderzoek naar effectiviteit gevonden.

- **Voor mensen met EVB+**

Specifiek onderzoek bij mensen met een ernstige verstandelijke beperking is niet bekend.

Logopedische Therapie

Doel

Het stimuleren en trainen van auditieve, communicatieve en spraak-taalontwikkeling, ondersteunen van eten, drinken en het verwerken van prikkels.

Korte beschrijving

Mensen met een verstandelijke beperking kunnen moeite hebben met gesproken taal. Logopedie kijkt naar spraak- en taalontwikkeling, en kan helpen om taalontwikkeling te stimuleren en verstaanbaarheid te verbeteren. Daarnaast kan logopedie helpen met de inzet van ondersteunende communicatiemiddelen zoals lichaamstaal, pictogrammen, voorwerpen, foto's, tekeningen en gebaren. Dit stelt de cliënt in staat om beter te begrijpen wat er van hen verwacht wordt, het overzicht te houden in hun dagprogramma en zich beter te uiten.

Logopedie biedt ook ondersteuning op het gebied van gehoor. Er wordt een gehoortest afgenomen en er wordt gekeken naar oplossingen voor beperkt gehoor, zoals het gebruik van een gehoorapparaat, gebarentaal of andere hulpmiddelen. Zowel de cliënt als de familie kunnen hierbij ondersteund worden.

Soms ervaren mensen problemen met eten en drinken, zoals verslikken, moeite met kauwen of problemen met happen. Logopedie denkt mee over het gebruik van hulpmiddelen en/of het aanpassen van de structuur van voedsel om eten en drinken gemakkelijker te maken.

Toepassing bij mensen met EVB+

Bekijken beeldmateriaal, observaties en vragenlijsten afnemen met begeleiders en/of verwanten

- **Communicatie Assessment & Interventie Systeem (CAIS)**

Het CAIS richt zich op één belangrijke en basale communicatieve functie, namelijk: 'duidelijk maken wat je wilt hebben/doen'. Het is een ondersteunende communicatie interventie en bestaat uit een assessment en hierop aansluitende interventie programma.

- **Communicatieve Ontwikkeling van niet-sprekende kinderen of volwassenen en hun Communicatiepartners (COCP)**

Doel is het verbeteren van communicatieve interactie tussen kinderen of volwassenen die niet kunnen praten en sprekende mensen in hun omgeving (COCP). Zorgen dat een niet-sprekende kind of de volwassene toegang heeft tot communicatie met een individueel communicatiesysteem zoals communicatievormen, communicatiehulpmiddelen, vocabulaire en aanpassingen in de fysieke omgeving.

Inzetten bij

Moeilijkheden in communicatie (in de breedste zin van het woord) of bij problemen bij horen, eten en drinken.

Meer informatie

- [Logopedie | Dichterbij](#)
- [CAIS | Vilans](#)
- [COCP | Vilans](#)

Onderbouwing

- **Algemeen**

Eerste aanwijzingen voor effectiviteit (CAIS) tot Goede aanwijzingen voor effectiviteit (COCP) (Databank erkende interventies Vilans & Kennisplein Gehandicaptensector)

- **Voor mensen met EVB+**

De interventies CAIS en COCP richten zich op kinderen of volwassenen die door ernstige motorische en/of verstandelijke beperkingen moeilijkheden onderbinden bij verwerving van vroege communicatieve gedragingen en/of niet of nauwelijks kunnen (leren) praten.

Zintuigverhalen

Doel

Zintuigverhalen kunnen worden ingezet voor het stimuleren van interactie en communicatie

Korte beschrijving

Door gestructureerde voorleessessies worden positieve contactmomenten gecreëerd. In dat contact kunnen individuele doelen behaald worden die betrekking hebben op communicatieve voorwaarden, de frequentie van initiatieven in de interactie, de inhoud, vorm en omvang van vocabulaire of het gebruik van specifieke communicatieve functies.

Het kind wordt voorgelezen uit een voorleesboek op maat met alternatieve, op het individuele kind afgestemde communicatievormen. Het kind doet zo nieuwe zintuiglijke ervaringen op in combinatie met taal en communicatie waardoor het individuele interactie- en communicatiedoelen kan bereiken. Door het voorlezen te herhalen, bekijken de resultaten. Zowel ouders als professionals kunnen de methode toepassen.

Toepassing bij mensen met EVB+

De interventie is bedoeld voor kinderen met een Communicatieve Meervoudige Beperking (CMB) tot (plusminus) 12 jaar met een cognitieve ontwikkelingsleeftijd tot 7 jaar. Het gaat om kinderen met een auditieve beperking (doof of slechthorend; DSH) of een taalontwikkelingsstoornis (TOS) in combinatie met een verstandelijke beperking en/of andere beperkingen.

Inzetten bij

Vraagstukken rondom communicatie en interactie

Meer informatie

- [Communicatie stimuleren via zintuigenverhalen | Kentalis](#)
- [Multi-sensory Storytelling Voorlezen voor mensen met EMB | Multistory telling](#)

Onderbouwing

- **Algemeen**

Eerste aanwijzingen voor effectiviteit (Databank erkende interventies Vilans)

- **Voor mensen met EVB+**

Deze interventie is ontwikkeld voor kinderen met een communicatieve meervoudige beperking met een cognitieve ontwikkelingsleeftijd tot 7 jaar.

Rubriek 5. Overig

In deze rubriek worden behandelingen beschreven die worden gegeven door therapeuten die specifiek zijn opgeleid voor die behandeling.

De volgende behandelingen zijn beschreven:

- Shantala Speciale Zorg (SSZ)
- Paardentherapie
- Hondentherapie
- Mimakkus

Shantala Speciale Zorg (SSZ)

Doel

Shantala Speciale Zorg (SSZ) heeft als doel het algehele welzijn van de cliënt te verbeteren en bij te dragen aan ontspanning en lichaamsbewustzijn.

Korte beschrijving

Shantala Speciale Zorg (SSZ) is een gestructureerde aanrakingsmethode. Door middel van aanraking en massage wordt geprobeerd een veilige en geborgen sfeer te creëren waarin de cliënt zich kan ontspannen en zich meer bewust kan worden van zijn/haar lichaam en emoties.

In Shantala worden neerwaartse "strijkende" bewegingen gemaakt waarbij de druk meer of minder kan zijn. Aanrakingen gebeuren in een vaste volgorde, waarmee de contouren van het lichaam worden aangegeven. Shantala richt zich op respectvolle benadering en activeert zowel de zintuigen van degenen die gemasseerd worden als degenen die masseren. De behandeling wordt aangepast aan de wens van de cliënt, bijvoorbeeld in de omgeving, houding of duur van de behandeling.

SSZ kan tijdens de dagelijkse zorghandelingen ingezet worden, zoals tijdens het wassen, afdrogen, aan- en uitkleden, eten geven en als specifieke lichaamsbehandeling los van de dagelijkse zorg.

De belangrijkste uitgangspunten van SSZ zijn respectvol contact met de cliënt, waarbij hij of zij de regie heeft over hoe de aanraking wordt ervaren, het op- en afbouwen van contact, de kwaliteit van het contact en de aanraking, volledige aandacht en intentie, continu contact houden, vertraging van het tempo en herhaling om veiligheid en geborgenheid te scheppen.

Toepassing bij mensen met EVB+

Shantala is geschikt voor alle leeftijden en alle niveau's.

Inzetten bij

Onder andere tactiele (afweer) problemen, onrust en spanning, slaapproblemen en obstipatie.

Meer informatie

- [Shantala Speciale Zorg | shantalasz.nl](https://shantalasz.nl)
- [Shantala massage | Kennisplein Gehandicaptensector](#)

Onderbouwing

- **Algemeen**

Evidence based voor ouderen met een VB (Kennisplein Gehandicaptensector)

- **Voor mensen met EVB+**

Specifiek onderzoek bij mensen met een ernstige verstandelijke beperking is niet bekend.

Paardentherapie

Doel

Paardentherapie (of hippotherapie, equithérapie, of equine assisted therapy) kan ingezet worden bij diverse lichamelijke klachten, voor het verbeteren van spierkracht, balans en coördinatie, ter vermindering van stress, angst en depressie, en voor bevorderen van sensorische stimulatie.

Korte beschrijving

Bij therapeutisch paardrijden leren mensen om hun bewegingen aan te passen aan de beweging van het paard. De ruiter moet leren ontspannen, in evenwicht zitten, bepaalde spieren gebruiken en rechtop zitten zonder rugsteun. Paardrijden is een fijne afwisseling en heel anders dan oefenen bij een fysiotherapeut, terwijl toch de coördinatie en het evenwichtsgevoel worden getraind.

De persoon wordt begeleid door therapeuten of begeleiders. Aanpassingen kunnen worden gemaakt, zoals speciale apparatuur of een aangepast zadel. Tijdens het rijden kunnen specifieke oefeningen worden uitgevoerd, om specifieke doelen te bereiken, zoals verbetering van balans en motorische vaardigheden, afhankelijk van de individuele doelen en behoeften van de persoon.

Toepassing bij mensen met EVB+

Inzetten bij

Lichamelijke klachten, en stress gerelateerde klachten.

Meer informatie

- [Therapeutisch paardrijden | ORO](#)
- [Equithérapie | Klik](#)

Onderbouwing

- **Algemeen**

Enige aanwijzingen voor effectiviteit (mensen met autisme) (Kenniscentrum Phrenos)

- **Voor mensen met EVB+**

Specifiek onderzoek bij mensen met een ernstige verstandelijke beperking is niet bekend.

Hondentherapie

Doel

Vermindering of wegnemen van psychosociale of psychische problematiek. Bewust worden van eigen gedrag en gevoelens en nieuwe inzichten, ervaringen en successen opdoen.

Korte beschrijving

Bij therapie met honden wordt gebruik gemaakt van de reactie van de hond op de cliënt. De hond fungeert als een spiegel en reageert op de emoties en het gedrag van de cliënt. Door het contact met de hond wordt het gedrag en de gevoelens van de cliënt onderzocht en kunnen nieuwe ervaringen worden opgedaan. Een voorwaarde is dat er een veilige, affectieve vertrouwensrelatie wordt opgebouwd tussen de client, therapeut en hond.

De therapie met honden biedt een veilige omgeving om te experimenteren met ander gedrag en nieuwe ervaringen op te doen. In een therapeutische omgeving kan de cliënt nieuwe ervaringen opdoen waarbij hij nieuwe gevoelens ervaart en deze durft te uiten. In plaats van de verwachte afwijzing of minachting, ervaart de cliënt acceptatie, wat vaak leidt tot een afname van gevoelens zoals schaamte of boosheid.

Toepassing bij mensen met EVB+

Inzetten bij

Negatief zelfbeeld of lichaamsbeeld; angst en depressie; emotie regulatieproblematiek, traumatische ervaringen, problemen in contact maken met anderen.

Meer informatie

- [DAI Academy](#)
- [Zorghond bij mensen met een verstandelijke beperking | Geleidehond.nl](#)
- [Animal assisted therapy | Stichting AAT](#)

Onderbouwing

- **Algemeen**

Enige aanwijzingen voor effectiviteit (mensen met autisme) (Kenniscentrum Phrenos)

- **Voor mensen met EVB+**

Specifiek onderzoek bij mensen met een ernstige verstandelijke beperking is niet bekend.

MiMakkus

Doel

Verbeteren contact en communicatie.

Korte beschrijving

Mensen hebben behoefte aan contact met anderen. Voor mensen met bijvoorbeeld verstandelijke beperkingen en/of onbegrepen gedrag is dat contact niet altijd vanzelfsprekend.

Stichting miMakkus ('mijn clown') wil het contact en communicatie met mensen voor wie communicatie niet vanzelfsprekend is verbeteren. Dat doet miMakkus- medewerkers (miMakkers) door vanuit rust en respect hun gedrag af te stemmen op de belevingswereld van de cliënten. De veelal non-verbale methode hanteert zo de basisprincipes van belevingsgerichte zorg: een respecterende houding en begrijpen van lichaamssignalen.

Toepassing bij mensen met EVB+

MiMakkers komen in alle soorten woonomgeving op bezoek.

Inzetten bij

Problemen met communicatie, het uiten van emoties, en opbouwen van relaties met anderen.

Meer informatie

- mimakkus.nl
- [MiMakkus | Kennisplein Gehandicaptensector](#)

Onderbouwing

- **Algemeen**

Evidence based. (Kennisplein Gehandicaptensector)

- **Voor mensen met EVB+**

MiMakkers brengen, in vergelijking met begeleiders, niet meer of minder alert, positief of negatief gedrag teweeg bij cliënten met ernstige verstandelijke beperkingen. Wel is de kwaliteit van de interacties tussen de MiMakkers en de cliënten hoger.

Nawoord

Wij willen namens het Kennisplatform EVB+ alle leden van de Themagroep Methodiek bedanken voor hun bijdrage aan dit document. Door de overdracht van kennis en een goede samenwerking is er een document ontstaan dat ingezet kan worden in de zorg van mensen met een EVB+ en het zoeken naar passende behandelmogelijkheden. In de toekomst kunnen aanvullingen of nieuwe behandelvormen worden toegevoegd zodat een duidelijk en compleet overzicht van behandelmogelijkheden voor iedereen beschikbaar is.

